

La Veu de la Comarca

TARRAGONA

Setmanari Regionalista de Tortosa

ANY I.

PUGNA PRO PATRIA.

NUM. 16.

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de las regions germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa.—Acullit com a propi al foraster que á trevellar hi vinga. Y á manar y á cobrar, á fer lleys y á judicar, cada hù á casa seva, que prou hi té que fer pera enténdreshi. Els empleats de la terra y pòchs, actius y inteligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Las universitats y escolars tornadas a son esser: obradors d' avensos de la ciencia y planter de filòsòfs y juristas. A fora la ensopida rutina.—Intimament unida á la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Re pobladas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles els corredors enginyers moderns, trayent del terror y de las minas els fruits y minerals. Las aigues de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginyers del treball.—Conservats com reliquis els monuments enruntats ó antichs y alsarne d' un art fill llegitim del antich criat en els avensos actuals. Voltar las vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats modernas.—Ports oberts als productes de tots lloch; assegurats ab tractes d' una nació seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervindre en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volém deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Per obtenirho tenim lo precis: Força, riquesa y inteligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltém la virtud que á cap ens manca: L' amor á la Patria.—**LLUIS DOMENECH Y MUNTANER.**

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Tortosa al mes. . . . .

0'50

Fora semestre. . . . .

3'00

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ

Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 26 Abril de 1903.

La Redacció no fa seus los conceptes ni continguts dels articles firmats ó copiats.

SANTORAL

Diumenge 26 II. desp. de Pasqua. La Divina Pastora; N.ª S.ª de Montserrat, patrona principal de tots los bisbats de Catalunya, S. Cleto y s. Marcell pp. mrs.—Dilluns 27, S. Pere Armengol; mr. mercedari.—Dimars 28, S. Pau de la Creu fdr., s. Prudenci b. y s. Vidal mr.—Dimecres 29, S. Pere de Verona, mr. y s. Robert ab.—Dijous 30, Sta. Catarina de Sena v., s. Pelegrí cf. y sta. Sofia vg. mr.—Divendres 1 de Maig, (Abans f) S. Felip y s. Jaume apòstols.—Dissapte 2, S. Atanasi b. y dr. y sta. Zoé mr.—Festa nacional.

Els candidats catalans

BARCELONA

EXCM. SR. DON ALBERT RUSIÑOL. President de la Lliga Regionalista y ex-diputat.

D. LLUIS DOMENECH Y MONTANER. ex-president del Ateneu y ex-diputat.

D. LLUIS FERRER VIDAL Y SOLER. fabricant y propietari

D. JAUME CARNER Y RUMEU. hisendat y advocat.

D. ILDEFONS SUNYOL Y CASANOVAS. advocat.

BALAGUER

D. JOSEPH VALLS Y VICENS. banquer y hisendat.

GIRONA

D. JOAN CASAS Y ARXER. fabricant y hisendat.

GRANOLLERS

D. TRINITAT MONEGAL Y NOGUÉS. advocat y periodista.

MATARO

D. S. DE LA TRINITAT RIUS y TORRES. comerciant, hisendat y ex-diputat.

MANRESA

D. LEONCI SOLER Y MARCH. hisendat, advocat y ex-diputat

OLOT

D. FRANCISCO ALBÓ Y MARTI. advocat.

STA. COLOMA DE FARNÉS
D. JOAQUIM CASAS CARBÓ. hisendat, advocat y publicista.

VILANOVA Y GELTRÚ

D. NARCIS PLA Y DENEL. advocat y propietari.

VICH

D. RAYMOND D' ABADAL. president del Ateneu Barcelonés, advocat y ex-diputat.

No cal dir lo molt que desitjem puguin obtenir tots la victoria, donchs que el seu triomf es el nostre y el de tots los bons catalans.

La nova lluita

Estém vora vora de nova lluita. El moviment catalanista ha desvetllat y fet sortir del recó á la majoria dels catalans. Uns s'han manifestat amants de sa Patria; altres encara que no gosan dirho exteriorment, en son interior renegan d' ella. Uns y altres a mida de las forsas lluitarán. D' aquella *mandritis electoral* res ne queda: s' ha cambiat per una intensa excitació, sintoma de la vitalitat del poble.

Mes, d' aquesta lluita qui n' eixirà guanyador? Es difícil dirho en absolut respecte als noms; mes respecte las ideas, ja desde ara han triomfat las catalanistas.

Tots els partits que lluitan, posan en son programa quelcom catalanista. Desde la descentralisació y *autonomia bien entendida*, passant pels antichs furs y arribant fins las Bases de Manresa, pot córrers tota una escala. Es, donchs, el primer triomf del catalanisme, l' haver obligat á que tots els partits polítics de Catalunya, se vesteixin ab la autonomia si volen adquirir l' investidura parlamentaria.

Fins aquells que en altrás ocasions combatian á sanch y á foch á n' en Pi y Margall, quan demanava llibertad y autonomia pera Cuba, saltan avuy com picats per víbora, si algú, recordantelshi llur vida, els hi diu enemich dels ideals autonomistas.

Emperó el verdader poble, el poble catalá que treballa y pensa, que hi veu clar y no hi creu ab aquestos autonomistas *enragés*, puig que en ells hi veu l' hipocresia y el centralisme despòtic, que vestintse ab capa d' autonomisme tracta de usurpar els drets dels catalans.

Sortosament se 'ls hi veu el joeh. Els obrers saben com las gastan sos *redentors*, que 'ls ne-

gan un migrat descans dominical, que rebutjan controversias públicas pera que demostrin sas infamias contra 'l catalanisme, que ahir combatian ab sanya a Salmerón a qui tractaren de monarquich y venut als jesuitas y avuy adoran com a quefe del republicanisme al mateix Salmerón.

El poble s' es desvetllat ja, gracias al trevalla del catalanisme, y en la lluita que s' apropa sols lluitarán ab brahó, per una part, els que restan cegos de ideals y que s' mouen a voluntat de quatre vividors, y per l' altra part, aquells de conciencia propia y que tenim un Ideal y una Patria.

Els que s' posin entre mitj de aquells lluitadors, farán riar, com fá riure 'l gos cadell que vol jugar ab las camas de dos homes que a punyadas se barallan...

A la Mare de Deu de Montserrat

Del Ebre á l' ampla vora
M' assech á voltes sol,
Pensant en Vos, Morena,
Morena del meu Cor.
Tan lluny de vostres plantes,
La mare mia,
De pena jo m' anyor,
La mia Amor.

Petit quan era encare
Sentí parlar de Vos,
De vostre throno altíssim
Voltat de resplandors.
Lo yayo, que al cel sia,
Allí apropet del foch
Vostra felix troballa
Contavam mitj plorós.
¡Que be que me 'n recordo!
Parlava d' uns pastors,
De música y de salves
Y d' angels d' ales d' or:
D' un raig de llum puríssim...
Y 'm deya que erau Vos.
Yo mos ulls obrí,
Com per sentí 'l millor,
Mos ulls grossos y negres
Que m' entelava el plor.
Al acabar tot fentme
Lo bon vell un petó
Déyam baixet.—¿L' estimes
La Reyna del Amor?

—Si que l' estimo, yayo
La Mare mia,
Deya abessantlo jo,
La mia amor—
Quan vaig ser gran un dia
Pugí á veureus á Vos,
En eixa agusta serra
Del alba mirador.
¡Qué hermosa la trobava,
Qué gegantí son front,
Ses timbes que pregones,

Qué calma en sa buydor!
Per una Sobirana
¡Quin throno més grandió!
Mes ¡ay! per una mare
¡Oh! ¡quin niuet d' amor!...
Pro 'l rocatam terrible
No m' omple lo pit, no,
Que os cerco a Vos, Morena,
Del catalans consol.
Al veurer vostra cara,
Vaig caurer de genolls
Y embadalit mirantvos
Plorí, plorí de goig...
Allí per Catalunya
Vos feu una oració,
Per eixa Patria amada
Que espera y creu en Vos...
¡Ay! Tot baixant la costa
Cayent anava el sol;
Ratilles de llum vermella
Solcaven l' herizó.
Les barres catalanes
Aquelles ratilles son:
¡Les barres!... Per la Verge
¡Quin talem més preciós!
Quan en aquell jorn penso,
La Mare mia,
¡Ne sento una dolçor,
La mia Amor!

Mes are ¡Oh Verge Santa!
Des que estich lluny de Vos
¿Qui podrá dir ma pena?
¿Qui deturar mon plor?...
Nou anys, Morena hermosa,
Que vaig rodant pel mon;
Les aygues de la vida
M' ompliren de tristors.
¡Ay! Sentio fam de veureus
Baldament sia un cop.
Pro veureus cara á cara,
Parlaus de cor á cor.
Avans contaus podia
Totes mes amargors...
Are per més que 'n tingui
No puch dirvoslas, no...
Del Ebre á l' ampla vora
M' assech á voltes sol,
Pensant en Vos, Morena,
Morena del meu cor.
Tan lluny de vostres plantes
La Mare mia,
De pena jo m' anyor
La mia Amor.

F. DE T.

L' indiferent

El positivisme, defecte capital del carácter d' alguns catalans, ha donat llóch á la creació del tipo indiferent que, ab algunas honroses excepcions, trobem avuy molt corrent entre la gent de posició, dintre de les lleteres, en el comerç, industria, propietat y fins en la massa del poble en general, en tot sos estaments.

Observém al indiferent en les diverses manifestacions de la vida y ens trobarém ab un home dedicat habitualment á sos quefers, més per lucro propi que pera 'l benefici y protecció que deu al pró-

sim á qui la fortuna no hagi afavorit com á n' ell; y en la vida íntima el trobem axut á les sensacions dolçissimes que espermenta el qui té cor, y que sols proporciona la familia; mirém a son entorn y veurém que 'l march viciós que 'l envolta es fet a posta, pera donar major relleu a sa trista figura.

Ell no s' preocupa del moviment polítich, intelectual, ni artístic de nostra terra; no hi busqueu en son despatx ni en sa biblioteca revistes científiques, llibres de consulta, d' historia, ni periódichs literaris. Hi trobareu escampats, sa y enllá, eczemplars d' aquesta premsa anomenada de *gran circulación*, redactada en sa majoria per gent forastera sens altra idea que comerciar ab diaris, ahont hi troba l' anunci ó la descripció d'

men del dia, ab la revista de toros y el judici crítich quasi sempre favorable, del estreno de alguna obra del *género chico* ó de la publicació d' algun llibrot immoral.

Perá ilustrarse y expansionarse al ensems, no 'l veureu may en cap Centre ó Academia á escoltar conferencies polítiques, científiques ni literaries, ans bé, busqueu-lo entre quatre infelços com ell, acomodats en un palco d' un teatre per hores, gosant en l' espectacle repugnant d' aquesta mena d' obres d' un repertori degenerat, de costums eczòtiques a casa nostra, de lletra y música que res fan sentir a la gent seria, però que afalguen als sentits, y aixó es lo que convé, segons ells, pera divertirse, pera distreure les cabories del burgit del magatzém, de la fábrica...

Troba rancies y ensopidas les gemades cansons de la terra, preferint el *couplet* estranger sortit del baf impúach y viciós dels *cafés concerts*, ahont sien malaltèx el cos y s' hi condemna l' ánima.

Dona probes d' un degenerat flamenquisme vestint ridiculament y lluint el fastigós *pavero*, quan en certes diades assistéx á les corrides de toros, la seva diversió predilecta; vergonya nacional que demostrea ab escreix devant de les demés nacions civilisades, l' estat de decadencia moral y material d' Espanya.

Un Catalanista.

Discurs del senyor Cañellas

En lo meeting electoral celebrat diumenge darrer per la nit en lo teatre Principal de Tarragona, nostre amic particular senyor Cañellas pronunciá un elocuent discurs que posá de manifest una vegada més los sentiments patriótics d' aquest prestigiós candidat.

En la impossibilitat de reprodu-

candidatura catòlica de D. Leonci Soler.—*Joan Pelfort.*

Ha mort a Barcelona lo estimat amic y company, lo distingit regionalista y eminent arquitecte Antoni Gullisà.

La seva pèrdua constitueix una veritable desgracia pera Catalunya, a la que havia honorat lo malaguanyat patrici, tant en lo ram del art, com en lo de la política reivindicadora que tots defensem y a la que ell havia dedicat gran part de les seues energies.

Havia ocupat dintre 'l catalanisme elevats llocs, havent sigut president de la Unió Catalanista y un dels principals fundadors de la Lliga Regionalista de Barcelona, en qual Junta directiva figurava actualment.

Que Deu hagi premiat ab un bon cel les preclares virtuts de que havia donat mostra tant com va viure 'l malaguanyat Gullisà, a quina distingida familia envièm nostre més sentit condol.

S' ha remés a Madrid desde Barcelona, ab destí al Rey don Alfons XIII, un exemplar en pergamí de l' alocució que l' Excm. senyor baró de Viver, còm a president de la Diputació provincial, dirigeix a tots els admiradors de Mossén Jacinto Verdguer, invitantlos a contribuir a la erecció del monument que té acordat erigir al poeta català el Cós provincial.

La citada alocució està actualment en prempsa pera repartirla després profusament per Espanya y l' estranger. Dit document ha sigut redactat en català y castellà per lo Mestre en Gay Saber don Joaquín Riera y Bertran.

Nostre benivolgut amic y com

pany de redacció en Francesch Mestre Noé, ha meregut en l'ultima sessió de la *Academia de Buenas Letras de Barcelona*, la distinció de ser elegit per academich corresponent de dita docta Corporació, per lo que li donem la més coral enhorabona.

Ha visitat nostra redacció la revista mensual «El devoto del Beato Oriol» que 's publica a Barcelona baix l' intelligent direcció del nostre compatriota lo Rd. D. Bernat Vergés, Prior de la Casa de la Misericordia.

Lo virtuós è il·lustrat Sacerdot Mosen Pau Queralt y Gaya, celebrà lo dia 19 del corrent per primera vegada, lo Sant Sacrifici de la Missa en la església parroquial de S. Miquel de Montblanch, apadrinantlo En Joseph Cortina y Na Teodora Blanch de Bernat, essent l' orador sagrat lo M. I. Sr. Dr. Mossen Antoni Balsells, Canonge Magistral de la Seu de Tarragona.

A las moltes enhorabonas que li han sigut trasmesas a nostre bon amic y col·laborador hi aya dim la nostra més coral y ferma y l' hi desitjem al mateix temps llarga vida pera dedicarla a la major gloria de Deu y bé de la Patria.

Ab un ple a vessar va celebrarse anit al teatro del Tivoli el meeting carlista de propaganda electoral.

Va presidir l' acte don Erasme de Janer.

Feren ús de la paraula els senyors Fortuny, Feliu y Vázquez de Mella.

El discurs d' aquest ultim va durar una hora y mitja, versant

sobre 'l concepte cristià de las qüestions socials y regionalista.

El públich tributà molta aplausos als oradors y especialment al senyor Mella, qui en el transcurs dels seus discursos fou objecte de repetidas ovacions.

Durant l' acte va regir l' ordre més complert.

Cent cinquanta mestres d' estudi s' han dirigit al Rey, demanantli que donés una gran creu a n' en Romanones.

Que li donin.

¿Peró no valdria més que 'ls mestres demaressin al Rey que dignés als seus ministres que 'ls paguessin decentment, perà treures de sobre la vergonya de que hi hagi mestres que cobrin 18 céntims cada dia, y molts que no poden ensenyar per falta de material?

Pera prevenir contingencias del exterior, se gastà una millonada en guerra y Marina y y no se sab veure que fan més mal a Espanya l' ignorancia y la incultura, que 'l que li farien cent mil soldats estrangers entrant pels Pirineus.

De las victorias d' en Napoleón no 'n queda res a Fransa, de lo que 'ls sabis, que anaren ab ell a Egipte, portaren a París y de lo que ell obtingué en els tractats de pau, encara 'n viu la cultura francesa.

Mestres, instrucció, educació, cultura, aixó falta a Espanya.

Y sobiar... no 'n sobran pocas de cosas!

Cartells Catalanistas.—En els tronchs dels arbrers d' algunas de las vías y plassas més importants, de Barcelona aixis com en moltes cantonadas, van apareixer ahir mati un aixam de cartells de

diferents colors, tots d' un tó vistós y clar pera que 'ns puguessin llegir fàcilment, els quals contenen lemas catalanistas.

Cada un d' ells sintetisa un punt del nostre programa, com pot veures pels que posem a continuació:

PER MANAR, CADA HÚ A SA TERRA.

EL CATALANISME NO VOL QUIN-TAS.

ABANS QUE MONARQUÍA Y REPÚBLICA, CATALUNYA.

L' AUTONOMÍA ES LA CIVILISACIÓ.

CATALUNYA PELS CATALANS.

VOTEU ALS QUE PARLAN COM VOSALTRES.

Lo tren exprés de París a Cartagena, de que 'ns ocuparem en lo número anterior, sols arribará per ara fins a Tarragona, per no tindres, egons sembla, prou bonas condicions la linea de Tarragona a Valencia.

Arribada dels senyors Mella y Feliu.—Lo dijous al mati, ab l' exprés de Madrid, van arribar a Barcelona els senyor don Joan V. de Mella y don Bartomeu Feliu, candidats carlins per aquella circumscripció.

Al baixar del tren els candidats carlins van ser saludats pels seus correigionaris ab una salva d' aplausos, que 's van repetir al aparéixer els esmentats senyors a la vista del públich que esperava a fora la estació.

Els senyors Mella y Feliu, en companyia d' alguns amichs, van pujar al cotxe del duch de Solferino, pera dirigirse al Hotel Continental ahont s' hostatjan.

Abans d' arrencar el carruatge, el senyor Mella, pera correspondre als aplausos que els carlistas a n' ell y al seu company tributavan, posantse dret al mitg

del cotxe va esclatar en viscas a Barcelona, a Catalunya y a las libertats regionals, viscas que van ser unánimement contestats.

El públich va obligar al cotxer a que fes passar el carruatge ahont anavan els senyors Mella y Feliu pel passeg reservat als tranzeunts.

A un subjecte que va cridar «¡Candidatos cuneros!» y a un altre que va xiular, els manifestants se 'ls hi van tirar assobre, causantelshi algunas contusions.

Al arribar els senyors Mella y Feliu al Hotel, els carlins els van obligar a sortir al balcó, essent rebuda la seva aparició ab aplausos.

El senyor Mella va parlar als manifestants en aquesta forma:

«Gracias per la rebuda que 'ns heu fet.

Aixó es demostració de que en mitg de l' acció enderrocadora de la revolució, encara hi há a Barcelona qui 's cuida de sostenir els fonaments del ordre social.

A nosaltres no 'ns mou cap ambició, y las adversitats cauen sobre 'l nostre cor com las gotas d' aigua sobre las brasas encensas, formant núvols d' incens que s' enliran cap al cel.

Aquest espectacle d' avuy, es prova de que no ha mort en vosaltres aquell carácter ferm com las vostras montanyas y heretat d' aquells almogàvers que van passejar triomfant per tot el món la bandera catalana.

Cridém tots a la una: ¡Visca la Religió catòlica! ¡Visca Catalunya! y ¡Visca el regionalisme!»

Tortosa: Imp. Foguet, P. Hospital

El pescado que todo el año es bueno, y está en sazón para comer es, los Langostines, las Ostias, los Muscles, las Clocholas, las Tellinas, las Calquillas, los Cancros, los Pulpos, las Zalpas, los Calamares, y los Alfossos. Otros muchos se sacan en estos tiempos, que son buenos, y dejo de nombrarlos por no cansar; y se pescan con las Xarcias, que los Pescadores llaman Artes, ó Boliches, que para gobernarlos son menester á vezes 50 hombres. Por la costa adelante hazia el Coll de Balaguer se sacan, el Tordo, el Verderol, la Polla, el Gallo, y muchos otros. Peces grandísimos se pescan, como la Espada, el Solraig, la Escursana, la Mula; y sería nunca acabar si abia de escribir los nombres de todos los que en esta costa, lagüñas, y puertos se pescan: Casi podría afirmar, que se saca la mayor parte de los peces que Plinio escribe en su natural historia. El año 1600 se halló á la punta del Alvet muchos Reches muy grandes, sin cabeças, que la mar los abia escupido. En otra ocasión hechó la mar otro tan disforme en grandeza, que me dizen que un hombre se pensó perder y ahogar dentro de sus sess: notese que sería lo demás. No cuento fabulas, sino lo que es público, y notorio en esta Ciudad, y los Pescadores sacaron del passadas de 600 arrobas de azeite, del qual se aprovecharon muy bien. Destas cosas podría escribir un grande libro; pero basten las escritas, para que dellas se colija las muchas que aqui ay.

Pues se ha dicho que se pesca tanto, razón es que diga como, y en que. Tienen los Pescadores desta Ciudad hechos algunos instrumentos, ó Xarcias de hilo de cañamo, los cuáles ellos mismo se los labran, y trabajan, muy bien hechos; y en particular ay una Xarcia, que la llaman la Brugina, que es la mayor, y en algun tiempo se han sacado con ella (de una vez) passadas de mil canastas de pescado, y cada canasta tiene seys arrobas. Tiene esta Brugina de largo mil y doscientas brazadas: llamanla Reyna de las Xarcias. Ay otras, llamadas Boliches, Cintas, Tirones, Rebordes, Soltes, Caracones, Tiros Sabogales, para los estanques; Tiros Sabogales para el rio, Toñinas, Palangres para los Reches, Palangres para Anguilas, Bolichetes Toñinales, Rallos, Re-

Reyno de Valencia, comprehendiendo dentro de si el de la Cenia, y por el rio que divide á Valencia de Cataluña, dicho Briganco en la antigüedad, prosigue nuestro termino, abraçando la villa de Vildecona, y bajando á la mar, abraça el termino de Alcanar, y de allí toma hazia el Levante toda essa costa del mar, hasta volver al Coll de Balaguer, haziendo el termino de Tortosa esta rueda: Tendrá más de 36. leguas de circuytu, comprehendiendo (sin los lugares nombrados) Benifallet, Tivenys, Cherta, Aldover, Pauls, Alfara, Carles, Mas dels Barberans, la Cenia, y bajando á Hebro á Amposta, y un poco más arriba á Godall, y la Galera. Passado el Hebro hazia Levante está Fullola, el Perraló, los Mallorquins; mas arriba el mas den Mañuri, el qual está cerca de la vall (que dizen) den Rubi, harto sabida de muchos Lapidarios, que han sacado della muchas piedras finísimas, como Rubies, Esmeraldas, Topacios, y otras, de que en Tortosa ay experiencia; y esto lo sabrán algunas personas ancianas, que debian ser más curiosas, que los que agora habitamos en dicha Ciudad, pues he leydo, que ha abido Platero, que comprando algunas dellas á un çaçador, por poco dinero, las vendió despues por mucho. Bolviendo hazia el mar, se halla Camarles, la Granadella, el Antich, la Aldea, Burjacenia, y muchos otros lugares (como dije arriba) que por ser de poca consideración las dejo, los cuales al tiempo de la conquista fueron dados por el Conde don Ramón Berenguer á diversos Caballeros por sus merecimientos, como en su lugar se verá; y pues estamos en el mar, digamos algo de lo que este termino goza del.

Primeramente, tiene dentro de si el grande Puerto de los Alfaques, y á la entrada del está la Rápita, antiguo Monasterio de las Monjas de S. Iuan, que trasladaron pocos años ha dentro desta Ciudad, como desto y su fundación diremos en su lugar. Prosiguiendo el Termino digo que una legua hazia el Poniente, vemos la torre de Codoñol, y volviendo atras á la parte del Norte de la fortaleza y puerto de los Alfaques está una laguna, dicha el Panta, que en tiempo antiguo quando el mar llegaba á Amposta, era el puerto fangós, donde los Reyes de Aragón juntaron algunas arma-

Moreso

GRAN BOLIGA DE CALSAT
DE TOTES CLASES
Sabates y botines d' ibern
Confecció esmerada pera 'ls que tenen
los peus delicats.
Casa fundada l' any 1866.
PREUS FIXOS
VENTES AL CONTAT.
PLASSA DE LA SEU Y ARCH DEL ROMEU
TORTOSA

Lo Doctor J. Oller Rabassa, ex-
alumne de 'ls professors Baginski y
Jacobson de Berlín, Lermoyez, Gougen-
heim y Viollet de París, ofereix al pú-
blich son

Consultori especial pera 'l tractament
de las malalties de la

Gola, Nas y Orellas

Montat ab arregle als darrers avenços
moderns, en lo carrer de Trafalgar, 44,
principal.

Barcelona

Disponible

Sin empleo de capital,
buena ganancia diaria;
se obtiene escribiendo á
G. A. B.—Casella Postale,
N. 196 Milán (Italia).

A. OLIVERES

METJE

Ex-alumne del Hospital de Paris.
Ex-ajudan de la Clinica de malal-
ties dels ulls del Dr. Galezowski
CONSULTA DE 11 A 1
Pasotje Franquet, Pral.
TORTOSA

Espartería de Jaume Casanova

Carré de la Sanch n.º 6 y 8.

Se acaban de rebre una gran partida
de espart de tota mena (garbillo y amarat)
llibans, cordas, betas d' espart restallat,
cofins y estoras pera carros; tot á preus
baratissims, cal no mes probaro.

Carré de la Sanch n.º 6 y 8.
Tortosa

Disponible

Drogueria, Perfumeria, Ultrama-
marins, Comestibles y Colmado

Viuda de

M. Canivell y Sala

ANGEL, 6 Y 8

TORTOSA

Complet assortit en

Pastes pera sopa llegetimes de
Mallorca.

Conserves de totes clases

Abadeijo 1.ª, coa foradada

Manteques

Formatjes

Embutits

Fiambres

Sucres

Cafés

Cacaos

Thés

Chocolates

Bombons

Galletes y biscuits

Aixarops y horchates

Articles fotografichs

Productes quimichs

Aigües minerals

Específichs nacionals y estran-
gers

Colors y barnisos

Broches y pinsells

Barnis mineral

Carburo de calci

Petróleo refinat

Esplosius, meches y perdigons

Abonos

Sofres

Sulfat de coure

Llavós

Vins de taula, generosos y champans

Licors del pays y extrangers

Librería fundada 'l siglo XVIII

Francesch Mestre TORTOSA

PUBLICACIONES CATALANES:

Obres de Mossen Jascinto Verdaguer

» » Tomás A. Rigault

La Santa Missa—Ilatí y catalá—pasta 1 peseta

Lo catalá devot—nou devocionari—pasta 1 peseta

Los set diumenges de San Joseph—pasta 1 peseta

» » » » rústica 0'50 peseta

Doctrina cristiana—cartonet—0'50 peseta

DEPOSIT DE PAPERS, CROMOS Y ESTAMPES

Disponible

ARTHUR MESTRE

Gran surtit de Petaques, Paraygües, Pipes, Parasol, Bastons,
Colls, Punys, Mitjes, Mitjons, Jugüets, Puntilles, Brodats,
Perfumeria, Acordéons, Objectes pera regalos,
y tota clase d' articles pera barbers.

GRAN SURTIT DE QUARTINES JAPONESAS EN
CARTO LE TOTES MIDES Y VENTALLS DE TOTES
CLASES, CÒRBATES, QUINCALLA, GUANTS, etc.
Carrés d' En Carbó 11 y 13 y Pescadors 1.
TORTOSA.

— 50 —

das. Este pues, hoy es una laguna muy grande, en la cual los Pescadores desta Ciudad sacan infinidad de peces. Ay otro que le dan nombre de Algadi, y tras destos vienen los prados, dicho Tremedales, por Florian Docampo, vocablo acertadissimo, porque verdaderamente toda aquella tierra tiembla, porque toda ella á tres palmos, ó poco más es toda agua, y aquella tierra se sustenta como en el ayre. En estos prados ay grandes ojos de agua tan hondos, que apenas se halla su fondo, los cuales brotan el agua harto fresca en el verano, y en medio dellas nacen unas flores hermosas, que llaman Ninfas, que tienen las flores blancas, y en medio una estrella de color de oro. Desta flor se hace una saludable conserva.

De las plantas, hierbas, flores, arboles, y frutos sylvestres, se dirá en su lugar, agora digamos de los peces.

CAPÍTULO NONO

De las pesqueras de Tortosa, y de las caças y yerbas de sus prados.

DE la torre de Codoñol hasta el Coll de Balaguer, es costa del mar de Tortosa, y por toda ella se pescan innumerables peces, de los cuales está proveyda la Ciudad, y todos sus vezinos pueblos. Además desta costa, se pesca en las lagunas (arriba nombradas) tanta multitud dellos, que bastan, y proveen gran parte de Aragón y Castilla. Y adviertase, que ay mucha diversidad en ellos, porque cada cual tiene su sazón excelencia, y gusto en su tiempo, como agora. De S. Miguel á Navidad, la Liça, la Dorada, la Anguila, el Lenguado, y la Aguja. El Lobo, la Liça, la Boga, el Luz, y el Atun, de Navidad á la Quaresma. La Lamprea, la Saboga, el Esturion, ó Sollo, el Pagel, el Romo, y tambien el Atun, de la Quaresma hasta Mayo. El Mabre, el Sorell, el Varalis, ó varado, el Caluch de mar, el Moll, ó Salmonete, la Cipia, y la Sardina, de Mayo, hasta S. Iuan. El Reig, el Corball, la Palomida, y tambien el Caluch de mar, de S. Iuan á N. Señora de Agosto. De N. Señora de Agosto hasta S. Miguel, la Caluga, el Congrio, el Esperrollón, el Dentol, la Murena, y el Morrotromi.

